



Tervetuloa Vapaaehtoiseen pelastuspalveluun!

Kiitos sitoutumisestasi yhteiskunnallisesti merkittävään ja usein elämää pelastavaan vapaaehtoistyöhön [Vapaaehtoisen pelastuspalvelun](#) (Vapepa) parissa. Toivotamme sinut sydämellisesti tervetulleeksi uutena jäsenenämme!

Vapepalaisena voit osallistua monenlaisiin tehtäviin

Kysy ryhmäsi vetäjältä, mihin tehtäviin hälytysryhmäsi on sitoutunut. Joissakin hälytysryhmissä etsitään kadonneita maastossa, toiset etsivät vesistöissä, jotkut tekevät etsintöjä ilmasta käsin, jotkut auttavat liikenteenohjauksessa, jotkut osallistuvat ensihuollollisiin tehtäviin, jotkut puhdistavat öljyisiä rantoja, ja niin edelleen. Jokainen ryhmä on erilainen, joten on tärkeää keskustella ryhmäsi vetäjän kanssa yksityiskohdista.

Sopimus työnantajan, koulun tai oppilaitoksen kanssa

On tärkeää sopia etukäteen työnantajasi, koulusi tai oppilaitoksesi kanssa, voitko osallistua hälytystehtävään kesken työ- tai opiskelupäivän. Muistuta heitä, että hälytystehtäviä voi tulla milloin tahansa. Jos sinulla on mahdollisuus osallistua Vapepan tehtäviin, selvitä etukäteen, miten työnantaja, koulu tai oppilaitos haluaa saada tiedon osallistumisestasi. Jos et pysty lähtemään kesken päivän, ei ole syytä huoleen. Voit osallistua hälytystapahtumiin oman aikataulusi ja tilanteesi mukaan.

Kotiväki

Kotiväen tuen ja ymmärryksen saaminen harrastuksellesi on ehdottoman tärkeää. Selitä heille toiminnan luonne: mahdolliset yölliset puhelut ja äkilliset lähdöt. Heidän tulisi myös ymmärtää, että vaitiolovelvollisuutesi vuoksi et usein voi kertoa paljoakaan näistä tehtävistä.

OHTO-hälytysjärjestelmä

Vapepa hälyttää vapaaehtoiset ensisijaisesti OHTO-hälytysjärjestelmän kautta (<https://ohto.vapepa.fi>). Ensimmäinen askel on rekisteröityä OHTO-hälytysjärjestelmään (<https://ohto.vapepa.fi/#/registration>). Sen jälkeen tutustu OHTO-järjestelmään ekstrasnettissämme, johon kirjaudutaan samoilla tunnuksilla kuin OHTO-järjestelmään (<https://extranet.vapepa.fi>). Kysy ekstrasnetin toiminnasta lisää hälytysryhmäsi vetäjältä. Kun olet rekisteröitynyt OHTO-järjestelmään, ilmoita siitä hälytysryhmäsi vetäjälle, hän lisää sinut hälytysryhmän hälytettävien luetteloon.

Hälytyksen sattuessa järjestelmä lähettää hälytyksen tekstiviestillä jokaisen rekisteröityneen ja hälytysryhmäänsä liitetyn henkilön omaan puhelimeen. Hälytysviestissä on operaation numero, joka vaihtelee operaatiokohtaisesti. Ryhmän jokainen jäsen, myös ryhmän omat hälyttäjät vastaavat saamaansa hälytysviestiin oman sen hetkisen tilanteensa mukaisesti jollakin alla esitetyllä tavalla (ilman heittomerkkejä):

- *"operaation numero ok"*
(pääsen tulemaan), jolloin järjestelmä lähettää automaattisesti vahvistusviestin, jossa vahvistetaan jäsenen tuleminen, kerrotaan esimerkiksi kokoontumispaikan osoite, sekä mahdollisia tuntomerkkejä, esim.: "Tu- lossa/Peurungan kylpylä, Laukaa (Peurunka)/Kadonnut lapsi 6 v. Punainen polkupyörä".
- *"operaation numero ei"*
(en pääse tulemaan), jäsen ei saa enää uutta viestiä.
- *"operaation numero pm hh.mm"*
(pm = pääsen myöhemmin hh.mm = kellonaika, esim. pm 17.45), vahvistusviesti lähetetään kuten kohdassa 1.



Hälytyksen tullessa

Hälytykset saapuvat tekstiviestinä OHTO-järjestelmän kautta nopean tavoitettavuuden takaamiseksi. Kun saat tekstiviestin, **vastaa siihen mahdollisimman nopeasti** ja kerro VAIN, pystytkö osallistumaan vai et. Tekstiviestillä saateen lähettää myös ennakkotieto mahdollisesta tulevasta hälytystapahtumasta. Tällöin sinun ei tarvitse vielä lähteä liikkeelle, mutta on hyvä valmistautua mahdolliseen tulevaan tehtävään. **Vastaa viestiin myös silloin, kun et pysty osallistumaan hälytystehtävään.** Sinun ei tarvitse perustella poisjääntiäsi. Hälytyksen jälkeen pidä silmällä puhelintasi, sillä hälytykseen saattaa tulla muutoksia. Kerro läheisillesi, että olet menossa Vapaaehtoisen pelastuspalvelun tehtävälle, mutta älä jaa yksityiskohtaisia tietoja. Pidä puhelin mukana varmistaaksesi tavoitettavuutesi.

Valmius tehtäville

Voit valmistautua tuleviin Vapepan hälytystehtäviin esimerkiksi hankkimalla repun, johon pakkaat etukäteen tehtävillä tarvittavat tavarat ja vaatteet. Tarkista repun sisältömalli tämän kirjeen lopusta, liite 1. Pidä hälytysvarustuksesi aina valmiina ja helposti saatavilla (esimerkiksi autossasi), jotta voit lähteä viiveettä matkaan, kun hälytystehtävä kutsuu. Saapuessasi kokoontumispaikalle sinulla tulisi olla vähintään: neljän tunnin ruokaa ja juomaa, säätilaan sopiva vaatetus, huomioliivi (kysy hälytysryhmältäsi, onko liivi saatavilla ryhmän toimesta), kumisaappaat tai vedenpitävät vaelluskengät ja muistiinpanovälineet (lyijykynä tai geelikynä toimii luotettavimmin pakkasessa). Repussasi tulisi myös olla vaihtovaatteet mahdollisen kastumisen varalta.

Salassapitovelvollisuus

Olemme vaitiolovelvollisia viranomaisten johtamien tehtävien yksityiskohdista. Emme saa jakaa ulkopuolisille tietoa siitä, mitä olemme nähneet, kuulleet tai kokeneet hälytystehtävillä. Myös viranomaistoiminnasta vaikenemme. Vaitiolovelvollisuus ei pääty tapahtuman päättyessä, vaan se jatkuu koko elämän ajan. Tavoitteena on suojella apua saaneiden ja heidän omaistensa yksityisyyttä. Medialle tiedottamisen hoitaa tapahtumaa johtava viranomainen. Kaikki tiedustelut tulee ohjata heidän puoleensa.

Esimerkiksi kadonneen henkilön etsinnän keskeytyessä tai päättyessä kaikki tehtävään liittyvät muistiinpanot ja kartat luovutetaan pois etsinnän johtopaikalla. Jos huomaat jälkikäteen, että sinulla on tällaisia dokumentteja epähuomiossa, hävitä ne heti luotettavalla tavalla (esimerkiksi polttamalla tai silppuamalla). Paperinkeräyslaatikkoon vieminen ei ole luotettava tapa hävittää dokumentteja.

Lataa [tästä vapepalaisen salassapitositoumus](#). Lue sitoumus huolella, täytä kaikki kentät ja allekirjoita, sekä toimita hälytysryhmäsi vetäjälle.

Hälytysryhmäläisen asenne

Hälytysryhmäläisen arkiin kuuluu myös "turhat" hälytykset ja herätykset. Aina et ehdi pukeutua, kun peruutusviesti jo saapuu. Toisinaan ehdit raaputtaa autosi ikkunat jäädä ja ajaa muutaman sata metriä ennen kuin sinut käännytetään takaisin. Joskus olet mukana tuloksettomissa etsinnöissä vesisateessa läpi yön, vain kuullaksesi seuraavana päivänä, että kadonnut henkilö on palannut kotiin yökylästä ilman hätää. Emme turhaudu tällaisista tapauksista, vaan päinvastoin, tiedon saaminen kadonneen henkilön löytymisestä tai paluusta kunnossa on meille aina tervetullut uutinen.

Ei ole olemassa turhia hälytyksiä! Jokainen hälytys on tärkeä. Vapepalainen näkee ne harjoituksina, jotka antavat hänelle mahdollisuuden testata omaa valmiuttaan. Ne myös tarjoavat arvokasta tietoa ryhmän hälytysjärjestelmän toimivuudesta. Joskus ihmisten välillä voi olla keskinäisiä ristiriitoja, hälytystilanteessa mahdolliset erimielisyydet ja antipatiat on kuitenkin unohdettava. Riippumatta siitä, toimiiko vapepalainen johtajan vai johdetun roolissa, hän tekee aina yhteistyötä rakentavasti ja kurinalaisesti ajatellen hätään joutuneen parasta.



Tapahtumana kadonneen etsintätehtävä

Etsintä alkaa heti kotioveltaasi! Tarkkaile tiellä liikkuvia ihmisiä, jos heidän joukossaan näkyy kadonneen tuntomerkkejä vastaava henkilö. **Vapepalaiset eivät aja hälytysajoa!** Aja nopeusrajoitusten mukaan tai mieluiten hitaammin, jos se on mahdollista ilman, että se haittaa muuta liikennettä. Joskus kadonneen on löytänyt etsijä matkalla kokoontumispaikalle. Jos näin käy sinulle, soita Vapepa-johtajalle tai päivystäjälle ja pyydä toimintaohjeita. Kadonnutta ei välttämättä viedä johtopaikalle, sillä se saattaisi olla hänelle hyvin hämmentävä kokemus.

Kun saavut kokoontumispaikalle, ensimmäinen tehtäväsi on ilmoittautua Vapepa-sihteerille. Jo etsintään lupautuessasi tulit Valtiokonttorin vakuutusturvan piiriin, mutta kirjallinen ilmoittautumisesi vahvistaa asian. Ilmoittauduttuasi jää muutaman kymmenen metrin päähän johdosta odottamaan, että sinulle osoitetaan toimintaryhmä ja annetaan tehtävä. Joskus se tapahtuu lähes välittömästi, mutta yhtä hyvin saatat joutua odottamaan pitkäänkin, joten kärsivällisyyttä!

Vapepa-johtajan tunnustat keltaisesta lippalakista tai piposta. Sekaannusten välttämiseksi kenenkään muun ei tule kantaa keltaista päähinettä hälytyksissä. Odotellessa voit kysellä muilta odottajilta tietoja tilanteesta ja vaihtaa kuulumisia heidän kanssaan. Muistathan harkita kielenkäyttöäsi, sillä johtopaikalla ja sen ympäristössä on usein hätääntyneitä omaisia, joille harmittomankin leikinlaskun kuuleminen saattaa tuntua pahalta.

Vielä tehtävän alkaessa voit ilmoittaa ryhmänjohtajalle, että et haluakaan nyt osallistua ryhmän tehtävälle. Tällöin sinulle voidaan antaa jotain muuta tehtävää, jota voit ja haluat tehdä.

Mahdollisia tehtäviä

Jos hälytyksessä on kyse etsinnästä, voi ryhmäsi saada mm. seuraavanlaisia tehtäviä:

- jonkin kohteen (alue, rautatien pätkä, joen varsi tms.) eristäminen,
- rakennuksen tarkastaminen,
- partiointi ja tiedustelu lähialueilla (jalkaisin, polkupyörin, mönkijällä, autolla),
- tien tai polun varren tarkastaminen (reittiharvointi),
- tietyn maastoalueen tarkka tarkastaminen (lähituntumaharvointi),
- tietyn maastoalueen nopea tarkastaminen (partioetsintä),
- jonkin maastoalueen tai esimerkiksi pihapiirin tutkiminen (alueharvointi).

Etsintäkurssilla käsitellään erilaisia tehtävätyyppejä ja etsintämenetelmiä. Tehtävää suorittamaan lähtee aina vähintään kaksi henkilöä, ja useimmiten ryhmässä on 2–12 henkilöä. Ryhmällä on aina johtaja, joka on kokenut vapepalainen. Ennen tehtävän aloitusta hän antaa ryhmälleen tehtävää koskevan pikakoulutuksen. Yleensä yksi tehtävä kestää 2–4 tuntia.

Vapepan tehtävät voivat vaihdella suuresti hälytystehtävän laadun mukaan. Esimerkiksi tulipalossa kotinsa menettäneen perheen hätämajoituksen järjestäminen tai ruuan hankinta voi olla osa tehtävää.

Sinut voidaan myös ottaa johdon käyttöön tilapäisesti tai koko tapahtuman ajaksi. Johdossa tarvitaan henkilöitä muun muassa liikenteen ohjaukseen, huoltoon sekä erilaisiin kirjaamis- ja viestitehtäviin. Riippumatta siitä, minkä tehtävän sinulle osoitetaan, sinulla on aina oikeus ja velvollisuus kieltäytyä siitä, jos et tunne olevasi valmis sen hoitamiseen!

Etsintä päättyy, kun kadonnut henkilö löydetään tai kun poliisi keskeyttää etsinnän jostakin syystä. Voit poistua etsinnästä myös aiemmin. **Muista AINA ilmoittaa Vapepa-sihteerille lähdöstäsi** ja varmista, että poistumisesi todella kirjataan. Muuten saatat joutua tilanteeseen, jossa sinut hälytetään etsimään itseäsi!



Kysyttävää?

Jos sinulle syntyy kysymyksiä, **ota yhteyttä hälytysryhmäsi vetäjään**, hän kertoo tarkemmin oman ryhmäsi tavoista ja sopimuksista.

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu Länsi-Suomen piirissä

Keski-Suomi

- <https://vapepa.fi/maakuntatoimikunnat/vapepa-keski-suomi>
- yhteystietoja sivulla <https://vapepa.fi/2019/08/30/keski-suomen-paikallistoimikunnat>
- uudelle vapepalaiselle https://vapepa.fi/wp-content/uploads/uusi_jasen.pdf
- <https://www.facebook.com/vapepa.keskisuomi>
- <https://www.instagram.com/vapepaks>
- <https://www.threads.net/@vapepaks>
- <https://bsky.app/profile/vapepaks.bsky.social>
- <https://www.youtube.com/@VapepaKeskiSuomi>

Pohjanmaa

- <https://vapepa.fi/maakuntatoimikunnat/pohjanmaa>
- yhteystietoja sivulla <https://vapepa.fi/2019/09/20/pohjanmaan-paikallistoimikunnat>
- uudelle vapepalaiselle https://vapepa.fi/wp-content/uploads/uusi_jasen.pdf
- <https://www.facebook.com/pohjanmaanvapepa>

Henkilökohtainen etsintävarustus

Yleistä

Kun lähdet etsintään, sinulla tulee olla asianmukaiset, tehtävään soveltuvat varusteet. Paleleva, nälkäinen tai pahimassa tapauksessa eksynyt etsijä aiheuttaa vain lisätyötä muille etsijöille. Etsijän varusteiden tulee aina olla hyvässä kunnossa, ja ne on huollettava jokaisen käyttökerran jälkeen. On hyvä idea koota varusteet kotona yhteen paikkaan ja pakata ne valmiiksi etsintäreppuun. Monet säilyttävät etsintäreppuaan autossaan, jotta se on aina mukana. Etsintöihin suunniteltu henkilökohtainen varustus soveltuu erinomaisesti myös muihin pelastustehtäviin.

Vaatesetus (pakkaa reppuun laitettavat varusteet yksittäisiin vesitiiviisiin muovipusseihin)

- Sääoloihin sopivat alusvaatteet
- Päällysvaatteet
 - näkyvä
 - säänmukainen
 - hyvän oloinen ja toimiva
- Näkyvä suoja-asu. Se suojaa hyvin muuta vaatetusta eikä repeydy tiheikköisessä maastossa. Lisäksi se tuo turvaa heijastimiensa takia. Esimerkkinä tästä on **Vapepan keltainen huomioliivi**.
 - kysy onko hälytysryhmälläsi antaa liiviä käyttöösi
 - usein etsintäpaikalla on jaettavissa Vapepan tunnisteilla olevia huomioliivejä
 - moni on hankkinut itselleen oman henkilökohtaisen Vapepan huomioliivin (esim. Suomen Punaisen Ristin verkkokaupasta, osoitteessa <https://punaisenristinkauppa.fi/fi/arkeen/vapepa> on myynnissä Vapepan huomioliivejä)
- Päähine
 - suojaa kesähelteeltä ja talvipakkaselta
- Jalkineet
 - pitkävartiset kumisaappaat tai vaelluskengät
 - tukevat nilkkoja
 - pitävät jalat kuivina
 - suojaavat (risukot, louhokset)
- Käsineet
 - suojaavat kylmyydeltä
 - estävät haavaumat, naarmut
- Tukeva vyö
 - voidaan käyttää apuna ensiavussa
 - lastoitukset, painesiteen tukena
 - apuna tilapäispaarien valmistuksessa

Repussa

- sadeasu
- vaihtovaatetusta
- lämmintä vaatetusta
- **juotavaa ja syötävää**: mehua, vettä, leipää, hedelmiä, suklaata, energiapatukoita tms. (4 tunnin omavara ruokatarvikkeissa on riittävä)
- tulentekovälineet

Lisäksi

- Ensiapupakkaus / ensiapuvälineitä
- Omat henkilökohtaiset lääkkeet omaan käyttöön
- Puukko / retkikirves



- apuna ensiavussa
- nuotiokiehisten vuolennassa
- paarien valmistuksessa
- Pilli
 - merkinantoja varten
- Kompassi
 - kulkusuunnan varmistamiseksi
- Otsa- ja käsivalaisin
 - riittävän tehokas käsivalaisin
 - muista varaparistot tai akut
 - käsivalaisimen on hyvä olla kantohihnalla varustettu
 - otsalamppu jättää kädet vapaaksi ja on hyvä yleisvalo hämärässä ja pimeässä kulkemisessa
 - virtalähde voidaan joissakin malleissa sijoittaa vaatetuksen sisään (pakkasolosuhteet), jolloin tehohäviö on pienempi
- Muistiinpanovälineet (taskuvihko, lyijykynä)
- Kartansuojus (muovipussi tai A4 kokoinen Minigrip® pussi käy vällan mainiosti)
- WC-paperia (merkkkausnauhaksi ja henkilökohtaiseen tarpeeseen)
- Hyttysmyrky kesällä
- Aurinkolasit
- Suojalasit (tiheässä risukossa tai vastaavassa silmiä suojaamaan)
- Sukset talvietsintään
 - leveät metsäsukset
- Veneilyliivit vesistöetsintään
- Tilanteen, olosuhteiden ja tehtävän edellyttämiä muita varusteita